

Mødet i Kongesalen med kavalerboligens beboere.

Jeg havde opfordret dem til, at komme og fortælle, hvad de vidste af interesse om kavalerboligen.

Her er referatet- Peter (min sønnesøn) optog det hele på bånd, og jeg har renskrevet båndet.

Karen Gram

1981

Hvor meget hører der med til ”kavalerboligen” – med lidt god vilje kan man sige a, at kavalerstalden hører med, og dermed også staldmesterens bolig på hjørnet af Sdr.

Jagtvej.

Da vi kom hertil i 1927 boede skrædder Jordan her. Han var en rigtig skrædder, for han sad på bordet med benene over kors, som en kineser, og alle mændene i kavalerboligen fik sit tøj vendt hos skrædder Jordan, det påstodes endog, at han kunne vende det to gange.

Efter hans død har ”Jagt og Skovbrugsmuseet” haft brug for lejligheden til medhjælpere.

Fra 1946-1979 boede Kjeld Christensen og frue her, og jeg kan i hvert fald sige at han og hans søde kone hørte med til kavalerboligen.

En stoleryg brækkede, eller var ligeved, det jkan Christensen nok lave, et rullegardin, der sidder fast ”vi må se, om ikke Christensen vil komme og hjælpe os” når fru Bogason skulle ned i haven og det var fedtet føre, ville hun helst have sin kavaler Christensen under armen, for han forstår at stødte mig

Ja og når en af os, har et af vores hyggelige ”get together” i haven, ville det jo være utænkeligt, ikke at have Christensen med.

Kavalerboligen

Først: indlæg fra lektor P. Chr. Nielsen

Jeg begynder med at sige, at vi er her i en af de store domestikboliger (kongesalen i Jagt- og Skovbrugsmuseet). Det var her de store domestiker boede nemlig slotsfunktionærerne og slotsembesdmændene fra Hørsholm Slot. Her i kavalerstalden, som er bygget 1721, senere blev selve kavalerboligen bygget, den nederste etage var færdig i 1735, men så fandt man ud af, at man havde brug for mere plads, og så satte man den etage med de tynde vægge på, og blev færdig i 1744.

Det var meningen, at der var den lange gang, som gik gennem huset – der var pageværelser og folkeværelser. Det var derfor, der var forbindelse igennem hele vejen, og de yngre mennesker fra slottet fik anvist deres værelser deroppe. Men der boede jo også de fine. Slotsforvalterne, jeg ved ikke hvad de forskellige slotsforvaltere hed, men en af dem, som vi kender en del til ovre fra Hørsholm Egnsmuseum, han hed Hinzpeter, og han var slotsforvalter før slottet blev revet ned , og måske også mens det blev revet ned.

Nede i den sydlige lejlighed boede slotsgartneren og 1758 blev Flügger slotsgartner her og det er ham der byggede slotsgartnerens hus i 1764, som vi genopførte ovre i slotshaven , han var slotsgartner til 1794, således at han havde den flotte tid mens Sofie Magdalene levede 1770, den hektisk, romantiske, sværmeriske tid i 1770 og 1771 da Christian d 7dende, Caroline Mathilde, Struense-holdtb til her. Han forestod alle de mange fester ovre i slotshaven. Fyrværkeriet og hvad der ellers hørte til. Det var Pflügger og han boede i den sydlige lejlighed i kavalerboligen, flyttede aldrig ind i sit

hus slotsgartnerens hus for han havde embedslejlighed her indtil sin død, så han lejede sit hus ud til forskellige formål.

I midterlejligheden, den som senere blev generalslejlighed, veed jeg ikke hvem, der boede i slottets tid, men da flyttede forstvæsenet ind i 1778, og det var med omlægningen af statsskovvæsenet i Danmark. Forst- og Jagtvæsenet havde tidligere hørt til i Jægersborg fra 1778 kom det her til Hørsholm og det var Daniel Nikolaj v Warnsted der var den første overforstmester, som boede her i kavalerbygning i nr 21. Han kom fra Plön hvor han havde været jægermester. Han havde betinget sig at kunne flytte tilbage til Plön nede i Holsten, når han – eller hvis han blev ked af at være i Hørsholm. Og det blev han, fordi der blev rettet kritik imod hans embedsførelse, som i øvrigt var udmærket, han blev rensat for enhver beskyldning. Han tog tilbage til Plön, hvor han fik bolig på slottet, Hans efterfølger dernede i Plön var Chr. Hartvig v Linstow man tilbød ham naturligvis embedet som overforstmester her i Hørsholm, og han kom her til i 1784 og levede her til 1823. han var af Mechlenburg slægt, men kom til Holsten, og kom ind i den storfyrstelige livdragon regiment som 13 årig kadet, og det hang sammen med at storfyrst af Holsten var tronarving til den russiske krone, på det tidspunkt, det var Carl Peter Ulrich, som Catarina den anden hurtig fik gjort kål på så Carl Peter Ulrich fik ikke meget at sige i Rusland, men han var storfyrste dernede i Holsten i den hertugelige del af Holsten, og der var Linstow i officerstjeneste, senest gjorde han tjeneste i Rusland, og steg ret højt i graderne, men han følte måske nok at jorden brændte under det russiske militær, så han søgte en stilling som overjægermester i Kiel og blev senere, efter Warnsteds forflyttelse her fra Hørsholm blev han jægermester i Plön. Det var altså ham der så kom til Hørsholm i 1784 og fik bolig her. Han var gift med en dansk dame, og talte naturligvis dansk, fordi han var leder af forstvæsenet her i Nordsjælland, og havde en stor lejlighed med mange værelser (som Grams havde da de flyttede ind i den samme lejlighed) de havde 10 tjenestefolk, de havde 6 børn og en særlig hofmester til disse børn-de forstod at leve med maner, og de havde råd til det. Sønnerne fik en mægtig fin uddannelse, den ene blev jurist, blev amtmand, først i Sønderjylland, senere da Lauensborg efter at napoleonskrigene var kommet til Danmark.

En anden blev forstcandidat og blev overførster først i de sydligste dele af de Nordsjællandske skove, derefter i Lauenborg, og engang jeg var nede og besøge den forstmester Holm i Lauenborg, og da blev jeg trukket med ud i de bøgeskove som den yngre Linstow havde lavet nede i Holsten, og som man nu var ved at forynge, og han lagde for mig på bordet den plan som den yngre Linstow havde lavet for skovene i Lauenborg.

Den tredje søn, blev den berømteste af sønnerne, han tog til Norge i 1812, mens Norge endnu hørte til sammen med Danmark, han blev deroppe, han havde fået en uddannelse i Danmark, som tegner og maler, og han blev udset til at være kong Carl Johans arkitekt, byggede kongeslottet deroppe, og dernæst anlægget af Hovedgaden deroppe, den nuværende Carl Johan. Linstow selv havde stor betydning for det danske skovbrug, men det skal vi ikke komme nærmere ind på her, men vi skal tale om den personlige skavank hvorved han blev særlig kendt her i Hørsholm, for han haltede, det var nemlig farligt også dengang at færdes på landevejene og i skovene . Han var ude på en embedstur engang, og så kom han til at køre med bondemand som væltede, og det var grunden til, at han haltede.

Han var meget interesseret i fremmede træarter, og han lod Schäffer, som vi kommer til om lidt, han lod ham gøre mange forsøg her i Hørsholm med fremmede træarter, blandt andet fik de i fællesskab plantet det anlæg ved Linstows grav med de 7 forskellige

træarter. Da Linstow fik kongelig nåde til at indrette en varig begravelse, og den gravskrift som blev forfattet, og som står på gravstenen – den er blevet gjort til genstand for en særlig beskrivelse af Johannes Brønsted og Nørlund i deres værk om 6 Danmarks historie, om 6 særlig interessante historiske perioder, og denne periode, den er borgerdydens periode, hvor man ikke bekymrer sig om at udtrykke sig lidt svulmende, og som de skriver naturligt.

Dette her digt, og denne her tegning af Ib Andersen, har jeg taget med. digtet er af Piet Hein, det stod i Politikken. Det hedder ”graven i skoven” – de skal høre det næstsidste vers

”der ligger et vindstille centrum,

I alle urolige dage

Hvor noget står stille og strømmer i evig vækst

Hvor den, der har barndommens nøgler til stedet kam vende tilbage og standse hvor tiden er standset, som stentavlens stille tekst”

Så kommer stentavlens stille tekst der fortæller en hel del om Linstows betydning og også om tidsalderen

”i et halvt århundrede virkede C. H. v Linstow – geheimeforstråd overforstmester storkors af Dannebrog ned erfaringsrig indsigt utrættelig iver usvigelig retssind fro det kald, der var hans livs kæreste tid, det helligede oldingen endog sine sidste dage. De landets skove, som vare hans omsorg betroede ære hans uforglemmelige hædersminder – her hviler han, efter sit ønsker, som kongens nåde bevilgede sin tro tjener, under de træers ly, han selv lod opelske, bevarende hans ærinding omskyggende hans grav Han blev født d 14 september 1740 døde d 13 april 1823 velsignet af sin efterladte hustru og børn med vemodsfuld taknemmelighed” (slut med gravskriften)

Og så kommer Piet Hein igen

”der vokser en vejrbitt ener, vinka og buksbum og bregner – slidt af de vekslende vejrlig, er mønstret som ordene tegner, sagde rinder den messende tekst tyst, i et skriftsted ud ”hellige ere de rene af hjertet, thi de skulle se gud””

Da Linstow blev begravet derude var træerne 21 år gamle, og de var plantet af Schäffer. Det var i 1816 han havde fået kongens tilladelse til at blive begravet derude. Han fik tilladelse til evig begravelsesplads til sig og sin familie. Han kone blev begravet i 1837.

Efter at slotsgartner ? var død i 1743 da rykkede Martin Gottlieb Schäffer ind i den sydlige lejlighed hvor ? havde boet. Han var uddannet i forstvæsenet under v Langen og blev ansat her på Hørshol skovdistrikt i 1781 og boede på Dampegård til lejligheden blev ledig så flyttede han over i 1793 og blev leder af Hørsholm Planteskole som var oprettet i 1787.

Han lavede forskellige forsøg med fremmede træarter bl.a. træarter som blev plantet ved Linstows grav. Amerikanske valnødder og tulipantræet og hikoritræerne som står i slotshaven, de stammer fra Schäffers tid. Han levede til 1830, men trak sig tilbage fra sit embede i 1822. efterfulgt af sin søn Andreas Gottlieb Schäffer. Han fortsatte med at bo i lejligheden, han blev skovrider på Hørsholm skovdistrikt til sin død i 1869 tror jeg. Han var ugift, og dermed uddøde den gren af familien Schäffer. Han var en snurrig person, som ikke kendte ret mange her i Hørsholm, men Rosted har dog fundet ud af at der i

Hørsholm Avis at man først havde omtalt dødsfaldet, som en mand, man ikke kendte meget til, så blev korrigeret til; i det skjulte gjorde han overordentlig mange velgerninger.

Efter Schäffer fulgte August Søht som leder af planteskolen. Han boede formentlig også i den sydlige lejlighed, indtil han fik bygget Sindshvile på Sdr. Jagtvej, den som enkefru Friis nu beboer.

1875 blev planteskolen forpagtet ud til Lars Nielsen, som så flyttede ind i den sydlige lejlighed. Han havde mange elever, og de boede oppe i pægeværelserne på 1ste sal. Lars Nielsen var meget streng og eleverne måtte ikke om aftenen gå ud og føjte og gå til bal på kroen. Han havde jo ansvaret for dem, så de skulle være hjemme om natten. Dengang var kavalerboligen beklædt med vedbend og lærlingene prøvede jo at klatre ned ad vedbenden; men Lars Nielsen vidste jo godt, når ballet begyndte, så han gjorde sig et ærinde derud ved vedbenden, og jog dem op igen, så de måtte vente med at komme afsted til senere.